

**POŽIADAVKA MATERIÁLNEHO OBSAHU ARGUMENTÁCIE NAMIETAJÚCEJ PORUŠENIE
ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD****ÚLOHA ÚSTAVNÉHO SÚDU PRI PRESKÚMANÍ ROZHODNUTÍ VŠEOBECNÝCH SÚDOV**

Nevyhnutným predpokladom úspešnosti argumentácie odôvodňujúcej porušenie práv zaručených ústavou alebo dohovorom je, že táto argumentácia už sama osebe disponuje materiálным obsahom, teda že je spôsobilá ako dôsledok vyvolať záver o porušení označených práv sťažovateľa v zmysle určitého negatívneho následku na sťažovateľa, ktorý sa o ústavnú ochranu v konaní o ústavnej sťažnosti uchádza. Len týmto spôsobom sa zabezpečí požiadavka účinnej ochrany základných práv a slobôd v materiálnom zmysle. Zmyslom a účelom konania o ústavnej sťažnosti nemôže byť len formalistické preskúmanie dodržania zákonných ustanovení zo strany orgánu verejnej moci.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 445/2023 z 15. augusta 2023)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **DPS financial consulting, s. r. o.**, Tamaškovičova 17/2742, Trnava, IČO 46 713 930, zastúpenej advokátskou kanceláriou PETKOV & Co s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Ivan Petkov, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 11 CoCsp 6/2023-575 z 30. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci**

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktorým bolo rozhodnuté o zamietnutí jej návrhu na prerušenie konania. Navrhuje napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že na Okresnom súde Lučenec (ďalej len „okresný súd“) prebieha spor sťažovateľky, v ktorom sa na žalovanej I. N. (ďalej len „žalovaná“) domáha zaplatenia sumy 39 770,07 eur s príslušenstvom z titulu nezaplatenej časti pohľadávky vzniknutej na základe zmluvy o úvere (ďalej len „spor o plnenie“). Pohľadávka bola zabezpečená záložným právom k nehnuteľnosti.

3. Sťažovateľka v priebehu sporu navrhla prerušenie konania do právoplatného skončenia konania o určenie neplatnosti dražby, vedeného medzi tými istými stranami sporu, ale v opačnom procesnom postavení na okresnom súde pod sp. zn. 13 Csp 66/2022 (ďalej len „spor o určenie“). Dôvodila tým, že 3. októbra 2022 sa uskutočnila dobrovoľná dražba nehnuteľností vo vlastníctve žalovanej, ktoré tvorili predmet záložného práva zabezpečujúceho pohľadávku vymáhanú v spore o plnenie, pričom dražbou došlo k speňaženiu predmetu dražby a úplnému uspokojeniu pohľadávky vymáhanej v tomto spore. Sťažovateľka vyjadrila presvedčenie o tom, že v konaní o určenie neplatnosti dražby sa rieši otázka, ktorá má zásadný význam pre posúdenie stavu a rozsahu uspokojenia pohľadávky uplatňovanej v konaní o plnenie, a preto je daný dôvod na prerušenie konania.

4. Okresný súd uznesením č. k. 7 Csp 38/2019-530 z 10. januára 2023 návrhu sťažovateľky vyhovel a s poukazom na § 164 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) prerušil konanie o zaplatenie pohľadávky do právoplatného skončenia určovacieho sporu. V odôvodnení rozhodnutia sa stotožnil s dôvodmi prednesenými sťažovateľkou, pričom dodal, že v prípade zamietnutia určovacej žaloby by bola pohľadávka sťažovateľky plne uspokojená z výťažku dobrovoľnej dražby, v dôsledku čoho by predmet sporu zanikol.

5. Na odvolanie žalovanej krajský súd zmenil rozhodnutie okresného súdu a návrh sťažovateľky napadnutým uznesením zamietol. Nesúhlasil s argumentáciou okresného súdu, pretože presvedčivým spôsobom neodôvodnil potrebu prerušenia sporu o plnenie ako nároku vyplývajúceho zo zmluvy o úvere s tým, že dôvodnosť a výška uvedeného nároku bude zrejma až po tom, čo súd o uvedenom nároku právoplatne rozhodne. Predmetom sporu o plnenie totiž nie je vymáhanie pohľadávky, ako to nesprávne uviedol okresný súd, ale posúdenie toho, či a v akej výške vznikol sťažovateľke nárok na jej zaplatenie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou napáda postup krajského súdu i napadnuté uznesenie, pričom v konkrétnostiach tvrdí, že:

a) napadnuté uznesenie je svojvoľne (nepreskúmateľne) odôvodnené. Krajský súd podľa jej názoru uviedol výlučne svoje úvahy, resp. závery, avšak vôbec neuviedol, na akom právnom základe k týmto záverom dospel;

b) v situácii, keď súbežne prebieha spor o plnenie a spor o určenie, je potrebné, aby súd konajúci o žalobe na plnenie toto konanie obligatórne prerušil podľa § 162 ods. 1 písm. a) CSP, pretože do skončenia určovacieho sporu nie je možné v spore o plnenie adekvátne ustáliť, či peňažná pohľadávka záložného veriteľa zanikla v rozsahu jeho uspokojenia z výťažku dražby alebo nezanikla. Sťažovateľka sa do času právoplatného skončenia určovacieho sporu nachádza v stave právnej neistoty o čiastočnom uspokojení jej pohľadávky, a nevie adekvátne vyhodnotiť, či vziať žalobu na plnenie čiastočne alebo úplne späť, alebo nie. Stav právnej neistoty pomíne až v momente právoplatného skončenia určovacieho sporu. Otázku neplatnosti dražby však môže vyriešiť výlučne súd v určovacom spore, a nemôže si ju vyriešiť súd v konaní o žalobe na plnenie, a to ani ako otázku prejudiciálnu. Preto v danom prípade bol dôvod na obligatórne prerušenie konania, a to aj bez návrhu sťažovateľky;

c) krajský súd nesprávne procesne postupoval, ak rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil podľa § 388 CSP. Postupu podľa tohto ustanovenia bráni aplikačná prednosť § 387 CSP a § 389 CSP. V prípade, ak je rozhodnutie súdu prvej inštancie vecne správne, odvolací súd musí také uznesenie potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP. Ak vecne správne nie je, a to z dôvodu, že neboli splnené podmienky na jeho vydanie alebo neexistovali dôvody na jeho vydanie, odvolací súd musí také rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. a) a d) CSP. Odvolací súd nie je oprávnený uznesenie meniť postupom podľa § 388 CSP. V opačnom prípade zasahuje do výlučnej právomoci okresného súdu rozhodnúť o zamietnutí návrhu na prerušenie konania v rozsudku spolu s rozhodnutím vo veci samej postupom podľa § 162 ods. 3 CSP. Súčasne tým dôjde k odňatiu práva neúspešnej strany sporu v budúcnosti účinne podať proti rozhodnutiu okresného súdu vo veci samej odvolanie z dôvodu podľa § 365 ods. 2 CSP a žiadať v rámci odvolacieho konania preskúmanie rozhodnutia súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania. Existencia napadnutého uznesenia tak bráni sťažovateľke do budúcnosti účinne uplatniť odvolanie s poukazom na § 365 ods. 2 CSP, ktoré by smerovalo proti meritórnemu rozhodnutiu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľky s napadnutým uznesením, ktorým krajský súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a zamietol jej návrh na prerušenie konania. Sťažovateľka je presvedčená o tom, že napadnuté uznesenie je vecne nesprávne, pretože v danom prípade boli splnené podmienky na prerušenie konania. Okrem toho krajskému súdu vyčíta nesprávny procesný postup, ak rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil, hoci v zmysle právnej úpravy mal jeho rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

8. Vzhľadom na povahu napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ktoré je rozhodnutím procesným, a vymedzenú podstatu argumentácie sťažovateľky je potrebné najskôr pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, a to ani vo vzťahu k rozhodnutiam vo veci samej a o to menej v rozhodnutiach procesných. Treba pritom zdôrazniť, že ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti nie je súdom prieskumným ani súdom nadriadeným a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni (m. m. I. ÚS 462/2020, I. ÚS 409/2023). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov

sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

9. Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dospieť aj v súvislosti s námietkami smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu procesnej povahy. Vo všeobecnosti však platí, že nedostatky rozhodnutia procesnej povahy nemožno spravidla samy osebe kvalifikovať ako také pochybenie všeobecného súdu, ktoré by svojou intenzitou zakladalo možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek výrazne sa takéto pochybenia môžu strany sporu dotknúť (sp. zn. III. ÚS 381/2016).

10. Prerušenie konania, o ktoré vo veci sťažovateľky ide (v súlade s § 164 CSP ak súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha súdne alebo správne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na také konanie podnet), je prípadom fakultatívneho prerušenia konania, pri ktorom sa plne prejavujú atribúty nezávislého rozhodovania všeobecného súdu v rámci zákonom stanovenej diskrecie, ktorá prostredníctvom § 164 CSP umožňuje prerušiť konanie za predpokladu, že v prebiehajúcom konaní sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre jeho rozhodnutie. Tento predpoklad nemal krajský súd v prejednávanej veci za splnený, pričom poukázal na rozdielnosť predmetu konania a dokazovania v spore o určenie a v spore o plnenie. V tomto smere zdôraznil, že predmetom konania o žalobe na plnenie nie je vymáhanie pohľadávky, ale posúdenie dôvodnosti a výšky nároku sťažovateľky na zaplatenie žalovanej sumy. Žalovaná v spore o plnenie rozporuje práve výšku dlhu, a k tejto otázke môže v danom štádiu konania prebiehať dokazovanie bez ohľadu na to, aký výsledok vzíde z konania o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby. Za tejto situácie nepovažuje ústavný súd nateraz výklad a závery krajského súdu za arbitrárne či nedostatočne odôvodnené, a preto nemá dôvod do nich zasahovať. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov by mohol ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02), pričom o taký prípad v prejednávanej veci nejde.

11. K § 162 ods. 1 písm. a) CSP, na ktoré sa odvoláva sťažovateľka s tým, že v danom prípade boli splnené podmienky na to, aby súd obligatórne prerušil konanie, pretože rozhodnutie závisí od otázky, ktorú nie je v tomto konaní oprávnený riešiť (otázka platnosti dražby), je potrebné doplniť, že toto ustanovenie nebolo v danom prípade „v hre“; sťažovateľka svoj návrh na prerušenie konania oprela o § 164 CSP, a tak okresný súd, ako aj krajský súd posudzovali tento jej návrh, resp. podnet skrz § 164 CSP. Názor sťažovateľky, že do skončenia určovacieho sporu nie je možné v spore o plnenie ustáliť, či peňažná pohľadávka záložného veriteľa zanikla v rozsahu jeho uspokojenia z výťažku z dražby alebo nezanikla, naráža na § 27 ods. 1 poslednú vetu zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého ku dňu zaplatenia ceny dosiahnutej vydražením vydražiteľom zaniká pohľadávka

veriteľa v rozsahu uspokojenia veriteľa z výťažku dražby. Právna úprava je v tomto smere jednoznačná, pričom sťažovateľka v ústavnej sťažnosti sama uviedla, že vydražiteľ riadne a včas zaplatil cenu dosiahnutú vydražením. Je potom výlučne na sťažovateľke ako iniciátorke sporu o plnenie, aby zvažila svoj ďalší procesný postup v závislosti od možných dôsledkov potenciálneho výsledku určovacieho sporu.

12. Druhou zásadnou námietkou, od ktorej sťažovateľka odvíja porušenie svojich práv, je procesné pochybenie krajského súdu v odvolacom konaní. Zásadný problém vidí v tom, že krajský súd sám rozhodol o odvolaní žalovanej, a to zmenou rozhodnutia súdu prvej inštancie, pričom podľa jej názoru mal rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť. Takto by mala zaručenú možnosť podať odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej, v ktorom sa malo súčasne rozhodnúť o zamietnutí návrhu na prerušenie konania a žiadať v rámci odvolacieho konania preskúmanie tohto procesného rozhodnutia (§ 365 ods. 2 CSP).

13. V tejto súvislosti je potrebné najskôr uviesť, že nevyhnutným predpokladom úspešnosti argumentácie odôvodňujúcej porušenie práv zaručených ústavou alebo dohovorom je to, že táto (argumentácia) už sama osebe disponuje materiálnym obsahom, teda že je spôsobilá ako dôsledok vyvolať záver o porušení označených práv sťažovateľa v zmysle určitého negatívneho následku na sťažovateľa, ktorý sa o ústavnú ochranu v konaní o ústavnej sťažnosti uchádza. Len týmto spôsobom sa totiž zabezpečí požiadavka účinnej ochrany základných práv a slobôd v materiálnom zmysle. Zmyslom a účelom konania o ústavnej sťažnosti totiž nemôže byť len formalistické preskúmanie dodržania zákonných ustanovení zo strany orgánu verejnej moci.

14. Požiadavka materiálneho obsahu argumentácie namietajúcej porušenie základných práv alebo slobôd plynule nadväzuje na už stabilizovanú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou zaručeného základného práva (IV. ÚS 100/2013). Pokiaľ by to tak nebolo, ústavný súd by sa vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov v podstate situoval do pozície opravnej inštancie preskúmavajúcej zákonnosť, a nie ústavnosť postupu či rozhodnutia všeobecného súdu, ktorou (opravnou inštanciou) zásadne v podmienkach Slovenskej republiky nie je.

15. Možno síce na jednej strane čiastočne súhlasiť so sťažovateľkou, že by krajský súd postupoval procesne čistejšie, ak by rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil, a nie zmenil. Na druhej strane sa však uvedený postup (motivovaný celkom zjavne a správne požiadavkou procesnej ekonómie a hospodárnosti konania) postavenia sťažovateľky v spore o plnenie nedotkol v ústavnom rozmere. Prípadné zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP) by totiž z dôvodu viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) na vecnom posúdení veci, a tým ani na právnom postavení sťažovateľky v príslušnom konaní nič nezmenilo. Argumentácii sťažovateľky preto chýba reálny dosah ústavnoprávneho charakteru, ktorý by už na prvý pohľad umožňoval vysloviť porušenie označených práv sťažovateľky len z dôvodu nedodržania zákonného ustanovenia zo strany orgánu verejnej moci.

16. V kontexte skutočnosti, podľa ktorej je predmetom preskúmania ústavnej udržateľnosti v tomto konaní výlučne rozhodnutie procesného charakteru, ústavný súd, pridriavajúc

sa svojej stabilnej judikatúry, poukazuje predovšetkým na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 163/05, II. ÚS 155/08, III. ÚS 15/2019). K vyhovaniu ústavnej sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhovaniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou zaručeného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011).

17. Napadnuté uznesenie nie je meritórnym rozhodnutím a konanie ním ani nekončí, a teda nevyvoláva u sťažovateľky konkrétne relevantné negatívne dôsledky, ktoré by už nebolo možné korigovať ďalším procesným postupom. Nie je tiež vylúčené, aby všeobecný súd rozhodol v ďalšom priebehu sporu o prerušení konania v prípade, že nastane niektorý z dôvodov, pre ktoré všeobecný súd musí obligatórne konanie prerušiť, resp. ak zistí vhodnosť takéhoto procesného postupu s ohľadom na konkrétne okolnosti veci a procesné štádium konania.

18. O napadnutom uznesení krajského súdu však nateraz ústavný súd nemôže prijať záver, že by dôvody tohto rozhodnutia neboli udržateľné, prípadne boli svojvoľné tak, aby to odôvodňovalo ich spojitosť s možným porušením práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na základe uvedeného preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.